

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO – 4101-021-02/2014

P/14/049

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/14/049 – Pomoc społeczna dla uchodźców.

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Kontrolerzy 1. Marianna Rejnus- Sałek, gł. specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 91992 z dnia 17 listopada 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

2. Marek Zyskowski, gł. specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 91991 z dnia 17 listopada 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 3-4)

Jednostka
kontrolowana Wojciech Pawlak prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą MITEK, 95-073 Grotniki - Ustronie, ul. Ustronie 29/9, REGON – 471357740 (administrujący ośrodkiem dla uchodźców w Grotnikach.)

Kierownik jednostki
kontrolowanej Wojciech Pawlak, właściciel firmy MITEK.

(dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ realizację zadań firmy MITEK w zakresie dotyczącym świadczenia pomocy osobom ubiegającym się o status uchodźcy w zakresie zakwaterowania i wyżywienia. Pozytywną ocenę uzasadnia:

- przestrzeganie warunków określonych w Regulaminie pobytu w Ośrodku dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy,
- zakwaterowanie cudzoziemców w budynkach zakwaterowania zbiorowego spełniających wymagania określone stosownymi przepisami prawa budowlanego, ochrony przeciwpożarowej, warunków sanitarnych, bezpieczeństwa żywności i żywienia,
- spełnianie warunków stawianych przez Urząd ds. Cudzoziemców² w zawartej umowie w zakresie funkcjonowania Ośrodka i jego wyposażenia,
- realizowanie przez MITEK dodatkowych działań w zakresie integracji i adaptacji cudzoziemców.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² zwany dalej Urzędem

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań świadczenia pomocy uchodźcom w szczególności w zakresie zakwaterowania i żywienia.

Opis stanu
faktycznego

1.1 W dniu 20 grudnia 2012 r. została zwarta umowa pomiędzy Skarbem Państwa reprezentowanym przez Urząd, a Panem Wojciechem Pawlakiem³. Przedmiotem umowy było prowadzenie Ośrodka dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy RP mieszczącego się w Grotnikach Ustronie⁴ przez MITEX w zakresie:

- zakwaterowania dla minimum 120 osób z możliwością umieszczenia do 120 osób dziennie;
- zbiorowego żywienia mieszkańców Ośrodka z wyłączeniem osób korzystających z ekwiwalentu pieniężnego, przysługującego w zamian za wyżywienie dziecka do ukończenia przez nie 6 lat lub ucznia szkoły podstawowej, gimnazjum lub szkoły ponadgimnazjalnej, tj. zgodnie z przepisem art. 71 ust. 3 ustawy z 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej⁵.

Urząd przewidywał, stosownie do postanowień § 2 ust. 2 umowy, zakwaterowanie i wyżywienie dla cudzoziemców w Ośrodku w granicach od 50 do 120 osób.

Właściciel MITEX (pismem z 8 maja 2014 r.) udzielił pełnomocnictwa Małgorzacie Durka – Niedzielskiej, do reprezentowania go i występowania przed wszystkimi władzami, Sądami Powszechnymi, urzędami oraz organami samorządowymi i państwowymi instytucjami oraz podmiotami gospodarczymi.

(dowód: akta kontroli str. 6-62)

Regulamin pobytu cudzoziemca ubiegającego się o nadanie statusu uchodźcy – według wiedzy właściciela Firmy – przekazuje cudzoziemcom ubiegającym się o status uchodźcy ośrodek recepcyjny.

Zgodnie z zapisem § 2 ust. 3 pkt. 7 ww. umowy zawartej z Urzędem⁶, na tablicy ogłoszeń przy głównym wejściu do budynku mieszkalnego zamieszczano w języku zrozumiałym dla cudzoziemców (w języku rosyjskim, angielskim, gruzińskim i czeczeńskim) m.in. regulamin pobytu w Ośrodku wraz z informacjami o przysługujących im prawach i ciążących na nich obowiązkach. W budynku biurowym zamieszczono w ww. językach, przepisy regulujące udzielanie pomocy cudzoziemcom ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy⁷.

Stosownie do postanowień § 4 ust. 1 regulaminu pobytu w Ośrodku⁸, cudzoziemców kwateruje się w pomieszczeniu mieszkalnym rodzinami, nacjami oraz z podziałem na płeć i wiek. Ponadto, Firma w miarę możliwości kwateruje dane nacje osobno na poszczególnych piętrach i ciągach korytarzy.

(dowód: akta kontroli str. 6-16, 65-72, 166-186)

1.2 Na koniec 2012 i 2013 r. liczba zakwaterowanych w Ośrodku wynosiła odpowiednio 100⁹ i 113¹⁰ mieszkańców, a na koniec czerwca 2014 r. - 107 osób¹¹. Na koniec 2012 r. i I-szego półrocza 2014 r. w Ośrodku zakwaterowanych było po 21 rodzin oraz 25 rodzin na koniec 2013 r.

³ prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą MITEX Wojciech Pawlak, zwanym dalej „MITEX” lub „Firma”.

⁴ Zwany dalej „Ośrodkiem”

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 680 ze zm., zwana dalej „ustawą o udzielaniu cudzoziemcom ochrony”

⁶ Zwana dalej „Umową”

⁷ Zwanymi dalej „cudzoziemcami”

⁸ Stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 6 grudnia 2011 r. w sprawie regulaminu pobytu w ośrodku dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy (Dz. U. 2011 r., Nr 282, poz. 1654)

⁹ 26 mężczyzn, 28 kobiet i 46 dzieci, w tym 25 do 6 roku życia i 21 do 18 roku życia;

¹⁰ 25 mężczyzn i 26 kobiet oraz 62 dzieci, w tym 32 do 6 roku życia i 30 do 18 roku życia;

¹¹ 34 mężczyzn i 21 kobiet oraz 52 dzieci, w tym 30 do 6 roku życia i 22 do 18 roku życia;

Na dzień 30 listopada 2014 r. w Ośrodku przebywało 90 osób, z których:

- 4 osoby przebywają w Ośrodku ponad 6 miesięcy;
- 1 osoba – powyżej 1 roku;
- 4 osoby powyżej dwóch lat.

Osoby przebywające w Ośrodku powyżej roku (dziecko urodzone w Ośrodku) i dwóch lat stanowią jedną rodzinę.

W Ośrodku, na dzień 9 grudnia 2014 r. przebywały osoby narodowości: czeczeńskiej, gruzińskiej, ukraińskiej i irańskiej.

(dowód: akta kontroli str. 73, 159, 183-186)

1.3 MITEX, na podstawie umowy dzierżawy z 29 czerwca 2012 r. zawartej z Krystianem Walczakiem „ORCHIDEA” z siedzibą w Łodzi, dzierżawi nieruchomość położoną w Grotnikach przeznaczoną na prowadzenie działalności w zakresie świadczenia usług związanych z zakwaterowaniem i wyżywieniem cudzoziemców. Powyższa umowa dzierżawy została zawarta na okres 5 lat licząc za pierwszy rok trwania umowy, od dnia ostatecznego rozstrzygnięcia postępowania przetargowego prowadzonego przez Urząd w przedmiocie zakwaterowania i wyżywienia. Według § 2 umowy dzierżawy – wydzierżawiający w dniu 1 marca 2010 r. zawarł z Socius Sp. z o.o. umowę dzierżawy ww. nieruchomości na czas nieokreślony i oświadczył, że jest uprawniony do poddzierżawiania tej nieruchomości bez konieczności uzyskania odrębnej zgody Socius Sp z o.o.

(dowód: akta kontroli str. 63-64)

MITEX posiada książkę obiektu budowlanego – budynku mieszkalnego założoną 27 kwietnia 2009 r. (data pozwolenia na użytkowanie obiektu) z aktualnymi wpisami dotyczącymi przeprowadzonych badań i kontroli stanu technicznego budynku wymaganych art. 62 ust. 1 pkt.1 i 2 ustawy z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹². Kontrole stanu technicznego (coroczne i pięcioletnie) budynku zostały przeprowadzone przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane do nadzorowania i kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń w specjalności konstrukcyjno-budowlanej, tj. zgodnie z art. 62 ust. 4 Prawa budowlanego.

(dowód: akta kontroli str. 74-84)

Budynki Ośrodka (mieszkalny, biurowy, rekreacyjno – gospodarczy), według opinii inżyniera bezpieczeństwa pożarowego specjalisty ds. ochrony ppoż. (nr upr. 6038/2008) spełniają wymogi ochrony przeciwpożarowej określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów¹³ oraz nie zagrażają zdrowiu i życiu. Dopuszczalna ilość osób do zakwaterowania wynosiła 132 osoby. Według opinii rzeczoznawcy ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych z 2013 r., budynek mieszkalny Ośrodka, zgodnie z § 28 ust. 1 rozporządzenia o ochronie przeciwpożarowej, dla tego rodzaju budynków nie stawia się wymagań dotyczących instalowania sygnalizacji pożarowej oraz zapewnienia monitoringu pożarowego. Zainstalowany system sygnalizacji pożarowej w budynku mieszkalnym wykonano dobrowolnie ponad wymagania ww. przepisów.

Zgodnie z postanowieniem § 3 ust. 3 rozporządzenia o ochronie przeciwpożarowej, przeglądy techniczne i czynności konserwacyjne urządzeń przeciwpożarowych oraz gaśnic dokonywano corocznie (październik 2013 i 2014 r.).

(dowód: akta kontroli str. 74-75, 85-100)

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zgierzu (PPIS) w dniu 26 października 2012 r. przeprowadził kontrolę stołówki zlokalizowanej na terenie Ośrodka

¹² Dz. U z 2013 r., poz. 1409 ze zm., zwanej dalej „Prawem budowlanym”

¹³ Dz. U z 2010 r., Nr 109, poz. 719, zwanym dalej „rozporządzeniem o ochronie przeciwpożarowej”

w związku ze złożonym wnioskiem o zatwierdzenie zakładu i wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli Państwowego Inspektora Sanitarnego (PIS). Wyniki kontroli posłużyły do wydania przez PPIS decyzji (26 października 2012 r.) zatwierdzającej stołówkę zlokalizowaną na terenie Ośrodka do prowadzenia działalności polegającej na przygotowaniu posiłków i napojów ciepłych oraz podawania posiłków i napojów w naczyniach wielokrotnego użytku. W decyzji tej podano m.in., że zakład spełnia wymagania w zakresie wyposażenia, opracowania dokumentacji GHP/GMP¹⁴ i zasad systemu HACCP¹⁵. Zgodnie z przepisem art. 62 ust. 1 pkt 4 ustawy z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia¹⁶, PPIS wydał zaświadczenie o wpisie do ww. rejestru (26 października 2012 r.), stołówki zlokalizowanej na terenie Ośrodka.

Ponadto, stołówka Ośrodka była przedmiotem kontroli PPIS przeprowadzonych we wrześniu 2013 r. i październiku 2014 r. Podczas tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W protokole kontroli z października 2014 r. podano m.in., że nie stwierdzono środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia, jadłospis dekadowy został prawidłowo zestawiony pod względem składników spożywczych, opracowany zgodnie z zasadami racjonalnego żywienia i uwzględniający użycie sezonowych warzyw i owoców. Ustalono również, częstotliwości kontroli sanitarnej - w zależności od kategorii ryzyka (niskie ryzyko) – nie rzadziej niż jeden raz na 24 miesiące.

Pismem z dnia 5 grudnia 2014 r. PPIS poinformował NIK o przeprowadzonych w Ośrodku kontrolach w 2014 r. w zakresie przestrzegania wymagań higieniczno – sanitarnych, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości.

W okresie od 20 grudnia 2012 r. do 30 listopada 2014 r. w Ośrodku zakwaterowanych było od 59 do 121 osób.

Firma poinformowała wójta gminy Zgierz (pismo z 10 kwietnia 2012 r.) o zamiarze prowadzenia - w przypadku wybrania jej oferty - działalności związanej z zakwaterowaniem i wyżywieniem cudzoziemców, do czego zobowiązywał pkt. 6.5.2 specyfikacji istotnych warunkach zamówienia (SIWZ). Z wyjaśnień właściciela Firmy wynikało, że po zakończeniu postępowania przetargowego nie informował o jego wyniku władz lokalnych, gdyż SIWZ nie nakładała takiego obowiązku.

(dowód: akta kontroli str. 22-43, 101- 138, 156-158, 166-173, 204-206)

1.4. Na terenie Ośrodka znajdują się następujące nieruchomości, z których korzystają cudzoziemcy: budynek główny mieszkalny (piętrowy), budynek wolnostojący rekreacyjno-gospodarczy (parterowy), budynek biurowy (parterowy).

Ośrodek spełniał dodatkowe warunki określone przez Urząd w Umowie i SIWZ. Przeprowadzone w dniu 25 listopada 2014 r. oględziny terenu Ośrodka oraz znajdujących się na nim obiektów, z których korzystają przebywające tu cudzoziemcy wykazały, że udostępnia on m.in:

- trwale ogrodzony teren obiektu (umiejscowiony jest na działce o powierzchni 12.721 m²) parkanem betonowym z zamykaną automatycznie bramą wjazdową oraz furtką;
- wyгородzony ogrodzeniem o wysokości 0,6 m plac zabaw dla dzieci wyposażony w piaskownicę oraz siedem urządzeń służących do zabawy (urządzenie ruchowe wałek, huśtawka wagowa, huśtawka wahadłowa, przepłotnia drążkowa, sprężyna konik i sprężyna kogucik, zjeżdżalnia). Wszystkie zainstalowane urządzenia i piaskownica posiadały certyfikaty bezpieczeństwa

¹⁴ GHP (Dobre Praktyki Higieniczne - Good Hygienic Practice), GMP (Dobre Praktyki Produkcyjne- Good Manufacturing Practice);

¹⁵ HACCP – Hazard Analysis and Critical Control Points – System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli

¹⁶ Dz. U. z 2010 r., Nr 136, poz. 914 ze zm.

i zgodności z Polską Normą (tj. PN-EN 1176) lub odpowiednikami europejskimi tej normy;

- plac przeznaczony na teren rekreacyjny dla młodzieży o powierzchni ponad 50 m², o nawierzchni równej (pokrytej trawą), na którym znajdowały się: boisko do piłki nożnej (z dwoma bramkami), boisko do siatkówki, boisko do koszykówki (z jednym koszem). Ponadto na placu, na podwyższeniu znajdowała się scena wykorzystywana w okresie letnim;
- dwa oddzielne pomieszczenia z dostępem do Internetu i linii telefonicznej przeznaczone na punkt medyczny, osobno dla lekarza i pielęgniarki;
- wydzielone, zamykane pomieszczenie do przechowywania odpadów medycznych wyposażone w lodówkę o pojemności 100 l;
- pomieszczenie przeznaczone na salę lekcyjną o powierzchni 100 m², wyposażone w tablicę szkolną, 10 stołów i 17 krzeseł dla dorosłych, cztery stoły i 16 krzesełek dla dzieci, cztery stanowiska komputerowe, regały z książkami, dwie szafy z pomocami dydaktycznymi;
- pomieszczenie przeznaczone na przedszkole wyposażone w atestowane meble dla dzieci (dwa stoły, osiem krzeseł), regały na zabawki i pomoce dydaktyczne, wykładzinę dywanową, pojemniki na zabawki, tablicę i łazienkę; dla minimum 8 dzieci w wieku 3-5 lat.
- pomieszczenia przeznaczone na pralnię i suszarnię. Pralnia wyposażona była w sześć automatycznych pralek. W piwnicy budynku znajdowały się dwa pomieszczenia suszarni o temperaturze ok. 25⁰ C umożliwiające powieszenie wypranej odzieży i wyposażone w osuszacz elektryczny. Ponadto pralki znajdowały się również w kuchni (na piętrze budynku mieszkalnego);
- pomieszczenie przeznaczone do krótkotrwałej izolacji dwóch osób chorych z wymaganym wyposażeniem i łazienką;
- pomieszczenie przeznaczone na salę modlitw dla cudzoziemców przebywających w obiekcie, wyposażone w wykładzinę na całej powierzchni i dywan;
- oddzielne dla obu płci pomieszczenia przeznaczone na świetlicę wyposażone m.in. w telewizor i 10 krzeseł/fotele w każdym pomieszczeniu.

(dowód: akta kontroli str. 65-88, 139-143)

Ośrodek posiada 33 pokoje mieszkalne (14 na parterze i 19 na piętrze budynku głównego). W dniu oględzin zajęte były 23 pokoje, w których zakwaterowano 90 osób.

Przeprowadzone oględziny sześciu pokoi mieszkalnych¹⁷ (zakwaterowano w nich 21 osób) wykazały, że wyposażono je w łóżka w ilości odpowiadającej liczbie zakwaterowanych osób wraz z dwoma kompletami pościeli dla każdej osoby oraz innym wymaganym sprzętem (stół, krzesła, szafy). Przy każdym pokoju znajdowała się łazienka z pełnym węzłem sanitarnym. Stan podłóg, sufitów, stolarki okiennej i drzwiowej oraz opraw oświetleniowych, gniazdek i wyłączników elektrycznych był dobry. Mieszkańcom wszystkich poddanych oględzinom pokojach zapewniono ręczniki, sztućce i naczynia stołowe. Wymiany pościeli i ręczników dokonywano, co dwa tygodnie, tj. w pierwszy i trzeci poniedziałek każdego miesiąca.

Ośrodek posiadał 25 łóżeczek dla dzieci oraz 44 wanienki dla niemowląt, tj. w ilościach przekraczających liczbę dzieci do lat trzech (w dniu oględzin w Ośrodku zakwaterowanych było 17 dzieci w tym wieku)

(dowód: akta kontroli str. 65-68, 73, 183-193)

¹⁷ W tym, w 5 z nich zakwaterowany były rodziny, a w jednym 4 mężczyzn z Czeczenii

Budynek główny mieszkalny z wejściem przystosowanym dla osób niepełnosprawnych posiadał dostęp do bezprzewodowego Internetu i telewizji satelitarnej umożliwiającej odbiór programów w języku rosyjskim i angielskim. W całym budynku temperatura powietrza wynosiła ponad 18° C. W korytarzu budynku głównego znajdowały się dwie tablice ogłoszeń, na których poza regulaminem pobytu w Ośrodku, zamieszczono informacje (w języku rosyjskim i angielskim) dotyczące zajęć dodatkowych dla cudzoziemców (nauka języka polskiego, gimnastyka dla kobiet, zajęcia muzyczne dla dzieci, treningi karate z podaniem dni i godzin zajęć), informacje dotyczące ochrony p.poż, BHP, przepisów sanitarnych. W korytarzu znajdował automat telefoniczny. W budynku znajdowała się kotłownia z piecem gazowym wyposażona w cztery bojler na wodę zapewniająca ogrzewanie i ciepłą wodę dla całego Ośrodka. Wszystkie pomieszczenia w tym budynku posiadały łazienki z pełnym węzłem sanitarnym.

(dowód: akta kontroli str.65-68)

Ponadto, zgodnie z postanowieniem Umowy, MITEX:

- zorganizowała całodobowy dozór obiektu (zwarte umowy z licencjonowanymi agencjami ochrony), w sposób uniemożliwiający przedostanie się na jego teren osób trzecich. Przy wjeździe znajdował się budynek portierni, w którym przebywał przez całą dobę pracownik ochrony. Teren ośrodka i pomieszczenia ogólnodostępne budynku głównego monitorowane jest przez 36 kamer. Monitory z podglądem znajdują się w portierni ochrony i pomieszczeniu administratora Ośrodka. Ochrona obiektu polega m.in. na prowadzeniu całodobowego nasłuchu systemów alarmowych i analizy sygnałów kontrolnych oraz podejmowaniu natychmiastowej interwencji w przypadku wezwania. Po otrzymaniu sygnału alarmowego i potwierdzeniu jego zasadności, pracownik ochrony zobowiązany jest do natychmiastowego zawiadamiania Firmy;
- utrzymuje czystość w pomieszczeniach ogólnych, wokół budynków oraz na terenie przyległym. Firma zawierała umowy zlecenia, których przedmiotem było wykonywanie czynności polegających na utrzymaniu czystości. W 2014 r. podpisano dwie umowy zlecenia zwarte z mieszkańcem Ośrodka, których przedmiotem było utrzymanie czystości w pomieszczeniach. Właściciel Firmy wyjaśnił, że utrzymanie czystości w pomieszczeniach ogólnego dostępu oraz wokół budynku i na terenie przyległym wykonywane jest przy pomocy firm zewnętrznych (np. czyszczenie dachów i rynien, mycie elewacji, utrzymanie terenów zielonych, gruntowe sprzątanie obejmujące m.in. okresowe mycie drzwi okien z konserwacją uszczelek) i zleceńbiorców MITEX.
- trwale wygrodziła i zabezpieczyła obiekty zagrażające bezpieczeństwu zamieszkujących w nim osób, tj. cztery słupy energetyczne, nieużytkowany budynek drewniany, teren przeznaczony na śmietnik, niewykorzystywana studnia głębinowa, dwie tablice z nazwą Ośrodka umocowane na metalowych podstawach (przy bramie wjazdowej);
- zapewniła wyżywienie na terenie Ośrodka. Posiada pomieszczenie przeznaczone na stołówkę (o powierzchni 206 m²), wyposażoną w stoliki i krzesła umożliwiające spożywanie posiłków przez 100 osób. Do stołówki prowadziły dwa wejścia: od części mieszkalnej budynku i od zewnątrz budynku (bez barier architektonicznych). Przy punkcie wydawania posiłków - przygotowywanych we własnym zapleczu kuchennym - wywieszone były jadłospisy w języku polskim na dany dzień zawierające gramaturę serwowanych dań. W jadłospisach uwzględniono preferencje i zakazy żywieniowe cudzoziemców (zakaz spożywania wieprzowiny).

(dowód: akta kontroli str. 6-21, 65-68, 141-154, 183-192)

Wejścia do budynku głównego (mieszkalnego) oraz do szkoły znajdującej się w budynku rekreacyjno-gospodarczym były przystosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Ośrodek nie posiada łazienek przystosowanych dla osób niepełnosprawnych, co zostało również odnotowane w protokole z wizyty obiektu oferowanego w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego dotyczącego oceny spełnienia przez Ośrodek warunków określonych w SIWZ.

W latach 2012-2014 w Ośrodku przebywał z widoczną ruchową niepełnosprawnością jeden cudzoziemiec. Właściciel Firmy potwierdził, że Ośrodek nie posiada łazienki przystosowanej dla osób niepełnosprawnych. Jednocześnie wyjaśnił, że niektóre łazienki wyposażone są w poręcze ułatwiające poruszanie się osobom mniej sprawnym.

(dowód: akta kontroli str. 44-48, 65-68, 166-172)

Wejście do budynku biurowego wyposażone było w metalowe drzwi antywłamaniowe (posiadające stosowne świadectwa kwalifikacyjne i aprobaty techniczne), z elementem do założenia plomby. W korytarzu budynku biurowego znajdowała się tablica ogłoszeń zawierająca informacje w języku angielskim i rosyjskim dotyczące możliwości uzyskania przez cudzoziemców bezpłatnej pomocy prawnej, adresy i telefony innych ośrodków dla cudzoziemców w Polsce oraz organizacji zajmujących się pomocą dla uchodźców.

Drzwi do pomieszczenia biurowego posiadały element do założenia plomby, a okna zabezpieczone były posiadającą stosowny certyfikat folią antywłamaniową. Biuro wyposażone było: w zamykaną na zamek szafę do przechowywania dokumentów, dwa biurka, dwa tapicerowane krzesła obrotowe, dwa fotele i sofę, wieszak na ubrania, dwa stanowiska komputerowe z drukarką podłączone do Internetu, aparat telefoniczno-faksowy, kserokopiarkę.

(dowód: akta kontroli str. 65-68, 160-162)

1.5. W bezpośredniej odległości od wejścia do Ośrodka znajdował się przystanek komunikacji samochodowej publicznej, a w odległości ok. 800 m stacja kolejowa. Odległości od Ośrodka do przydatnych cudzoziemcom placówek i instytucji były następujące: szkoła - 1.100 m, przychodnia zdrowia - 1.300 m, przychodnie specjalistyczne i szpital - 8.000 m, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - 8.000 m.

(dowód: akta kontroli str. 65-68, 166-172)

Zgodnie z warunkami Umowy, Mitex zobowiązany był do udostępnienia jednego pomieszczenia kuchennego do użytku przez cudzoziemców.

Ustalono, że na terenie Ośrodka stworzono warunki sanitarne umożliwiające przechowywanie produktów żywnościowych i samodzielne przygotowywanie przez cudzoziemców posiłków. Na parterze budynku mieszkalnego urządzono kuchnię dla muzułmanów wyposażoną w: 8 lodówek o pojemności, co najmniej 200 l, 4-palnikową kuchnię z piekarnikiem, 10 kuchenek indukcyjnych, stół, dwa krzesła, dwa taborety, szafkę, regał na naczynia (pięć półek), dwa zlewozmywaki dwukomorowe. Na piętrze budynku mieszkalnego znajdowała się kuchnia dla pozostałych cudzoziemców wyposażona w: cztery lodówki o pojemności, co najmniej 200 l, 4-palnikową kuchnię z piekarnikiem, 10 kuchenek indukcyjnych, stół, trzy taborety, szafkę, regał na naczynia (pięć półek), w oddzielnym pomieszczeniu zlewozmywak dwukomorowy i pralkę automatyczną.

(dowód: akta kontroli str. 6-16, 65-68)

Firma posiada następujące dodatkowe elementy wyposażenia/pomieszczenia polepszające warunki zamieszkania cudzoziemców w Ośrodku:

- pomieszczenie przeznaczone na salę zabaw i zajęcia sportowo - rekreacyjne o powierzchni, co najmniej 170 m², wyposażone w matę do ćwiczeń (na ok.

- połowie powierzchni), stół do ping - ponga, bilard, gra w piłkarzyki, dwa worki bokserskie treningowe, dwa zestawy do ćwiczeń Atlas, wiosła, hantle;
- w pomieszczeniu stołówki wydzielono scenę z instrumentami muzycznymi (organy Hammonda, organy Yamaha, gitara, akordeon) i sprzętem nagłaśniającym. Ponadto, w wydzielonej parawanem części stołówki zorganizowano również kąpiel do aerobiku dla kobiet wyposażony w sprzęt i urządzenia do ćwiczeń (urządzenie do masażu, step per, wiosła, hula-hop, skakanki, koce. Poza tym w stołówce znajdował się telewizor i konsola play – station;
 - dostęp do Internetu bezprzewodowego – bezpłatny, mieszkańcy łączą się za pomocą skype z rodziną oraz bliskimi;
 - automat telefoniczny TPSA, z którego mieszkańcy mogą korzystać po wykupieniu karty.

(dowód: akta kontroli str. 65-68, 166-172)

Ustalono, że poza obowiązkiem zakwaterowania i wyżywienia wynikającym z Umowy, MITEK realizował z własnej inicjatywy działania mające na celu wsparcie integracyjne i szybszą adaptację cudzoziemców m.in. poprzez organizację „Dnia uchodźcy”, Dnia Dziecka, udział w dorocznych dożynkach w Grotnikach, organizację Mikołajków i zabawy noworocznej, wyjazdy dzieci na kryty basen, prowadzenie terapii zajęciowej dla kobiet, zmodernizowanie wyposażenia Ośrodka (sauna na podczerwień, sauna fińska, jacuzzi).

Ponadto Mitex współpracuje z wieloma instytucjami i organizacjami pozarządowymi (szkoły, parafie, stowarzyszenia). W badanym okresie realizowany był m.in. przez Stowarzyszenie Społeczna – Kulturalne ETHNOS w Łodzi i Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej – Regionalne Centrum w Łodzi program pn. „Integracja i akceptacja. Uchodźcy w społeczeństwie polskim”.

W ramach programu Stowarzyszenie ETHNOS zakupiło dla Ośrodka sprzęt sportowy (maty, atlas do ćwiczeń, skakanki, piłki, ubiory i obuwie sportowe), sprzęt edukacyjny (magnetofon), materiały na zajęcia plastyczne. Dla dzieci uchodźców zorganizowano zajęcia wspomagające edukację, zajęcia teatralno-plastyczne, muzyczno-ruchowe, sportowe (karate i piłka nożna), a także wycieczki (do ZOO, Muzeum Kinematografii, Ogrodzieńca). Dla dorosłych zorganizowano warsztaty wiedzy o Polsce.

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej zrealizowała na terenie Ośrodka m.in. kurs języka polskiego oraz z udziałem tłumacza: poradnictwo prawne, psychologiczne i doradztwo zawodowe.

(dowód: akta kontroli str. 65-68, 166-182)

W Ośrodku zatrudniani są okresowo cudzoziemcy, którzy otrzymali zezwolenie na pracę w Polsce.

Właściciel Firmy wyjaśnił, że ze względu na długi okres oczekiwania cudzoziemca na pozwolenie na pracę oraz niejasny status jego pobytu na terenie Polski, staje się dużą trudnością możliwość zawarcia umowy o pracę np. celem przyuczenia do zawodu lub wykonywania wyuczonego zawodu, a tym samym możliwość usamodzielnienia się cudzoziemca. W jednym przypadku cudzoziemcowi, który otrzymał status uchodźcy, MITEK ułatwił otrzymanie mieszkania socjalnego i pracy.

(dowód: akta kontroli str. 166-172)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie realizacji zadań świadczenia pomocy cudzoziemcom dotyczących zakwaterowania i wyżywienia oraz stworzenia dodatkowych warunków, mających wpływ na polepszenie warunków zamieszkania w Ośrodku.

2. Dostęp do informacji, pomocy prawnej, pomocy medycznej, możliwość wykonywania praktyk religijnych

Opis stanu
faktycznego

2.1. Istniejąca infrastruktura Ośrodka oraz podejmowane działania ze strony Administratora oraz organizacji pozarządowych pozwalają przebywającym w Ośrodku uchodźcom podtrzymywanie zwyczajów, tradycji narodowych i kulturowych, a także wykonywanie praktyk religijnych. Przebywający tu cudzoziemcy mają dostęp do informacji o podmiotach udzielających bezpłatnej pomocy prawnej w sprawach o nadanie statusu uchodźcy, do informacji o organizacjach pozarządowych lub międzynarodowych, do których zadań statutowych należą sprawy uchodźców oraz zgodnie z Regulaminem mają możliwość przyjmowania odwiedzin w swoich pokojach w wyznaczonych do tego godzinach. Ponadto mogą korzystać z telewizji satelitarnej i dostępu do Internetu, a poprzez skypa (opłaty ponosi administrator) i automatu telefonicznego kontaktować się z krewnymi. Cudzoziemcy zamieszkali w Ośrodku zostali poinformowani o prawie (regulamin pobytu w Ośrodku oraz prawa i obowiązki cudzoziemców przebywających w Ośrodku wywieszono na tablicy ogłoszeń), składania do szefa Urzędu, w języku ojczystym, skarg i wniosków w sprawach funkcjonowania Ośrodka i warunków pobytu w nim.

(dowód: akta kontroli str. 65-72)

2.2. Opieka medyczna w Ośrodku, w zakresie wymaganym Umową przez MITEX, realizowana była poprzez utworzenie gabinetu lekarskiego i pielęgniarskiego oraz izolatki dla chorych. Lekarz internista i lekarz pediatra przyjmują jeden raz w tygodniu (internista w czwartek w godzinach od 15⁰⁰ do 19⁰⁰, pediatra w poniedziałek w godzinach od 9⁰⁰ do 16⁰⁰), a pielęgniarka codziennie (od poniedziałku do piątku) w godzinach od 8⁰⁰ do 16⁰⁰.

(dowód: akta kontroli str. 65-68, 183-186)

2.3. Nauka języka polskiego dla uchodźców prowadzona była na podstawie zawartej przez Urząd umowy z nauczycielem. Z informacji uzyskanej od prowadzącego zajęcia ustalono, że w roku szkolnym 2013/2014 w lekcjach brało udział średnio 15 - 20 osób dorosłych i około 10 dzieci. Postępy w nauce kontrolowane były na podstawie sprawdzianów (dyktanda, testy) oraz poprzez omawianie prac domowych na kolejnych zajęciach. W ocenie nauczyciela duża rotacja osób w Ośrodku utrudniała realizację programu nauki języka polskiego.

(dowód: akta kontroli str. 194-203)

2.4. W latach 2012 (od 20 grudnia) – 2014 (do 30 listopada), MITEX obciążył Urząd z tytułu realizacji Umowy łączną kwotą 3.236.539 zł, w tym:

- 2.879.716 zł za zakwaterowanie (48.729 zł w 2012 r.; 1.482.192 zł w 2013 r. i 1.348.795 zł w 2014 r.);
- 356.823 zł za wyżywienie (7.884 zł w 2012 r.; 192.393 zł w 2013 r. i 156.546 zł w 2014 r.).

Firma wystawiała faktury z tytułu wyżywienia - stosownie do warunków § 6 ust. 1 pkt. 2 Umowy – w wysokości dziennej stawki związanej ze zbiorowym wyżywieniem jednej osoby w kwocie 9,00 zł brutto.

MITEX, zgodnie z postanowieniem § 6 ust. 1 pkt. 1 Umowy, obciążał Urząd z tytułu zakwaterowania cudzoziemców, stosując dzienną stawkę za zakwaterowanie jednej osoby w wysokości:

- 47 zł netto (50,76 zł brutto) w przypadku zakwaterowania do 80 osób;
- 0,00 zł netto w przypadku zakwaterowania od 81 osób wzwyż.

Biorąc pod uwagę faktyczną zakwaterowaną liczbę osób (73.017 osobodni¹⁸), dzienna stawka zakwaterowania jednej osoby w okresie od 20 grudnia 2012 r. do 31 listopada 2014 r. wynosiła 36,52 zł netto i 39,44 zł brutto, w tym:

- 37,79 zł netto i 40,81 zł brutto w 2012 r.;
- 34,56 zł netto i 37,33 zł brutto w 2013 r.;
- 38,88 zł netto i 41,99 zł brutto w 2014 r.

Liczba zakwaterowanych cudzoziemców w Ośrodku wynosiła średnio w ciągu roku:

- 100 osób w 2012 r. (od 20 do 31 grudnia);
- 109 osób w 2013 r.;
- 88 osób w 2014 r. (do 30 listopada).

MITEX w związku m.in. ze spadkiem liczby osób zakwaterowanych w Ośrodku i braku możliwości dokwaterowania cudzoziemców, pismem z 27 maja 2014 r. zwrócił się do Dyrektora Departamentu Pomocy Socjalnej Urzędu o podanie stanów osobowych w innych siedmiu ośrodkach. Jednocześnie zwrócił uwagę, „(..) iż w interesie publicznym, a tym samym UdSC jest ekonomiczne wykorzystanie miejsc w ośrodkach na podstawie zawartych umów, co w naszym przypadku daje urzędowi 40 bezpłatnych miejsc zakwaterowania, zapisanych w umowie z urzędem. (..)”.

W odpowiedzi Urząd podał min., że obecnie niemal we wszystkich ośrodkach są wolne miejsca, co uzależnione jest od napływu uchodźców. Cudzoziemcy w pierwszej kolejności kierowani są do ośrodków własnych Urzędu, a przy kierowaniu do ośrodków administrowanych uwzględniana jest m.in. wola cudzoziemców. Jednocześnie wskazał, że od 1 marca b.r. z ośrodka recepcyjnego w Dębaku do Ośrodka skierowano największą grupę cudzoziemców w porównaniu do pozostałych obiektów (63 osoby w okresie od 1 marca do 5 czerwca).

Właściciel Firmy wyjaśnił, że nie są mu znane przyczyny niewykorzystania wszystkich miejsc wymienionych w umowie (do 120 osób dziennie).

(dowód: akta kontroli str. 155-158, 163-166, 168-172)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność MITEX w zakresie zapewnienia dostępu cudzoziemcom do informacji, pomocy prawnej i pomocy medycznej oraz możliwości wykonywania praktyk religijnych.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, odstępuje od sformułowania wniosków, o których mowa w art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁹.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

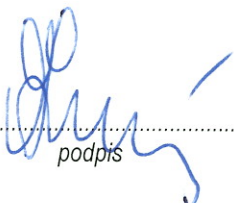
¹⁸ Z tego 1.194 w 2012 r.; 39.699 w 2013 r. i 32.124 w 2014 r.

¹⁹ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Łódź, dnia 23 grudnia 2014 r.,

Kontroler
Marek Zyskowski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

.....
Podpis